

Hänvisning
Er begäran om utlåtande 17.06.2025
VN/15078/2025

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Marcus Söderholm, telefon +358 (0)18 25000 (växel)
marcus.soderholm@regeringen.ax

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård

Bakgrund

Landskapsregeringen har 17.6.2025 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård.

I proposition föreslås det att lagen om ordnande av social- och hälsovård ändras till den del den gäller välfärdsområdets beredskap för undantagsförhållanden och stödjande av Finlands försvar. Syftet med propositionen är att tilldela välfärdsområdena nya uppgifter som hänför sig till samarbetet med Försvarsmakten i anslutning till beredskapen för undantagsförhållanden. Propositionen förbättrar social- och hälsovårdens färdigheter att svara mot kraven i den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och i synnerhet att agera under undantagsförhållanden som orsakas av ett väpnat angrepp eller hot om ett sådant.

Bakgrunden till denna proposition är Finlands förändrade säkerhetspolitiska omgivning, Finlands skyldigheter i och med medlemskapet i Nordatlantiska fördragsorganisationen (nedan Nato) samt erfarenheterna av kriget i Ukraina. I propositionen föreslås det att välfärdsområdena ska få nya uppgifter för att stödja Försvarsmakten och Nato. De nya uppgifterna som beskrivs i propositionen hänför sig bl.a. till skyddet av hälso- och sjukvårdens lokaler, förmågan att flytta funktioner inom hälso- och sjukvården, tilläggsresurserna för den prehospitala akutsjukvården, förbättrandet av den materiella beredskapen samt den gemensamma planerings-, utbildnings- och övningsverksamheten tillsammans med Försvarsmakten och Nato

Lagstiftningsbehörigheten

Då riket inte, i enlighet med 59 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991), begärt Ålands lagtings bifall till Nordatlantiska fördraget eller något Natoavtal så har fördraget och tillhörande bestämmelser inte heller trätt i kraft på Åland inom de områden som faller inom åländsk behörighet. Detta medför att varken landskapsmyndigheter så som Ålands hälso- och sjukvård eller landskapstjänstemän har några skyldigheter kopplade till fördraget, Natoavtal eller rikslagstiftning där skyldigheter implementeras. Finlands anslutning till försvarsalliansen Nato har inte heller förändrat Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område.

Enligt 18 § 12 punkten självstyrelselagen har landskapet behörighet i fråga om hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkterna. Till rikets behörighet hör 27 § 24 punkten administrativa ingrepp i den personliga friheten, 29 punkten smittsamma sjukdomar hos människor, kastrering och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefrukning och rättsmedicinska undersökningar samt 30 punkten behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål.

Av 27 § 34 punkten i självstyrelselagen framgår att riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om försvarsväsendet, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd och beredskap inför undantagsförhållanden.

Enligt republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000) framgår enligt 1 § att de förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden skall i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i denna förordning. Förordningen gäller enbart förberedelser inför undantagsförhållanden inom rikets behörighet samt inte direkt sådana uppgifter som ska skötas under undantagsförhållanden.

Landskapsregeringens yttrande

Det bör framgå av propositionen att riket inte, i enlighet med 59 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991), begärt Ålands lagtings bifall till Nordatlantiska fördraget eller något Natoavtal samt att Finlands anslutning till försvarsalliansen Nato inte heller har förändrat Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område. Detta medför att varken landskapsmyndigheter så som Ålands hälso- och sjukvård eller landskapstjänstemän har några skyldigheter kopplade till fördraget, Natoavtal eller rikslagstiftning där skyldigheter implementeras.

Minister

Jesper Josefsson

Avdelningschef

Otto Ilmonen

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagtings självstyrelsepolitiska nämnd, info@lagtinget.ax
Utrikesministeriet, kirjaamo.um@gov.fi
Försvarsministeriet, registratorskontoret.fsm@gov.fi
Landshövding Marine Holm-Johansson,
marine.holm-johansson@ambetsverket.fi
Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi